

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 lutego 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, iż B. G. jako osoba wykonująca pracę nakładczą u płatnika składek (...) spółki akcyjnej nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym od dnia 12 marca 2008 roku do dnia 28 lutego 2009 roku.

Decyzja została wydana na podstawie art.83 ust.1 punkt 1, art.68, art.6 ust.1 punkt 2 i punkt 5, art.9 ust.2, art.12 ust.1, art.13 punkt 2 i 4, art.18 ust.1 i ust.8 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015 roku, poz.121 ze zm.) w zw. z art.83§1 k.c. i §3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 19875 roku w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą (Dz.U. z 1976 roku, nr 3 poz.19 ze zm.).

Zakład ustalił, iż nakładca (...) sp. z o.o. i (...) SA (będąca od 12 marca 2008 roku następcą (...) spółki (...)) powierzała wykonawcom prace polegające na przygotowaniu, kopertowaniu, adresowaniu i wysyłce materiałów reklamowych dostarczonych przez nakładcę. Za skompletowanie wysyłki wykonawcy przysługiwało wynagrodzenie w wysokości 3,50 zł brutto. Strony określiły minimalną miesięczną wysokość sztuk na 145 kompletów reklamowych. W umowach zawieranych począwszy od maja 2008 roku zmieniono ilość wykonywanej pracy na minimum 20 kompletów miesięcznie i podwyższono stawkę do 19 zł na jeden komplet, co pozwoliło uzyskać wynagrodzenie w kwocie 380 zł – stanowiące 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę. Spółki (...) zawierały identycznej treści umowy o pracę nakładczą z innymi wykonawcami. Wykonawcy wpłacali nakładcy kwotę 300 zł abonamentu miesięcznego za umieszczenie w prowadzonej przez nakładcę bazie danych pod nazwą centrum (...). Od czerwca 2008 roku kwota abonamentu wzrosła do 740 zł.

Zakład wskazał, iż określony w umowie przedmiot nie odpowiada warunkom umowy o pracę nakładczą. Praca wykonawcy nie może być zweryfikowana, wykonawca nie odpowiada za rezultat, rozprowadza materiały w dowolny sposób, a jedynym potwierdzeniem jest złożony przez niego raport. Ustalone w umowie wynagrodzenie nie jest ekwiwalentne do wynagrodzenia za wykonaną pracę, pozostaje w oderwaniu od rodzaju i ilości pracy. W maju 2008 roku wynagrodzenie zostało pięciokrotnie podwyższone przy jednoczesnym siedmiokrotnym zmniejszeniu ilości wykonywanej pracy. Zatem poziom wynagrodzenia był dostosowany do wysokości 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę. Wzrostowi wynagrodzenia towarzyszył wzrost kwoty abonamentu. Kwota abonamentu była nierozzerwalnie związana z umową.

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zgłosiła ubezpieczonego B. G. do ubezpieczeń społecznych z tytułu pracy nakładczej od 1 lipca 2007 roku do 11 marca 2008 roku, a od 12 marca 2008 roku do 28 lutego 2009 roku do ubezpieczeń społecznych ubezpieczonego zgłosiła spółka akcyjna (...). W imiennych raportach ZUS RCA złożonych przez (...) sp. z o.o. zostały wskazane podstawy wymiaru składek za lipiec 2007 roku – 0 zł, za okres od sierpnia 2007 roku do marca 2008 roku 28 zł, a przez (...) SA za marzec 2008 roku – 0 zł, za okres od kwietnia do maja 2008 roku – 28 zł, od czerwca 2008 roku do stycznia 2009 roku 380 zł, a za luty 2009 roku raport nie został złożony.

Zakład ustalił, iż ubezpieczony prowadzi działalności gospodarczą z tego tytułu w okresie wykonywania pracy nakładczej dokonał zgłoszenia wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego.

Zdaniem Zakładu celem umowy o pracę nakładczą było umożliwienie uniknięcia opłacania składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej i strony dopuszczały możliwość faktycznego niewykonywania pracy. Umowy o pracę nakładczą zostały zawarte na pozoru i tym samym czynność ta na podstawie art.83§1 k.c. jest nieważna.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony B. G. zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych przez stwierdzenie, że nie

podlega ubezpieczeniom społecznym jako nakładca w okresie od 12 marca 2008 roku do 28 lutego 2009 roku i niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy.

Wniósł o zmianę decyzji i uznanie, że w okresie od 12 marca 2008 roku do 28 lutego 2009 roku podlegał ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu pracy nakładczej w (...) SA.

Wyjaśnił, iż praca, którą wykonywał polegała na kompletowaniu i dystrybuowaniu materiałów reklamowych dostarczonych przez zleceniodawcę. Otrzymywał również raporty, na których składał sprawozdanie z ilości rozprawdzonych kompletów reklamowych. Zgodnie z umową składał comiesięczne raporty z wykonanej pracy.

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

(...) spółka akcyjna w T. nie zajęła stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony B. G. prowadził działalność gospodarczą, której przedmiotem była spedycja. Działalność nie przynosiła zysku i ubezpieczony szukał innego źródła dochodu. W tym celu zawarł umowę o pracę nakładczą z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w K.. Na skutek sprzedaży przedsiębiorstwa stroną umowy stała się (...) spółka akcyjna w T..

W 2009 roku ubezpieczony zawiesił prowadzenie działalności gospodarczej, a w 2011 roku wyrejestrował ją.

(zeznania ubezpieczonego min.00:04:25-00:15:38 protokół z 28.08.2017 r. w zw. z min.00:02:56-00:12:54 protokół z 29.01.2018 r.)

W dniu 12 marca 2008 roku ubezpieczony zawarł umowę o pracę nakładczą z (...) spółką akcyjną w T.. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. Na podstawie umowy ubezpieczony zobowiązał się do przygotowania, kompletowania i dystrybucji materiałów reklamowych dostarczonych przez nakładcę. Ubezpieczony mógł wykonywać pracę w dowolnym miejscu, mógł korzystać z pomocy członków rodziny pozostającymi z nim we wspólnym gospodarstwie domowym.

Niewypełnienie tego obowiązku nie musiało oznaczać rozwiązania umowy w trybie § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975 roku w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą.

Za wykonaną pracę przysługiwało wynagrodzenie w wysokości 19 zł za skompletowanie i dystrybucję jednej przesyłki reklamowej. Ubezpieczony został zobowiązany do skompletowania i dystrybucji co najmniej 20 przesyłek reklamowych miesięcznie, co miało zapewnić wynagrodzenie w kwocie co najmniej połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę (§2 aneksu). Aneks wprowadzał także zmianę w zakresie wywiązywania się z obowiązków umowy stanowiąc, iż niewykonanie pracy w nowo ustalonej ilości, brak rozliczenia lub nieprzyjęcie pracy przez nakładcę w okresie trzech kolejnych miesięcy skutkować będzie rozwiązaniem umowy w trybie natychmiastowym (§4 aneksu).

Wykonawca rozliczał się z wykonanej pracy składając comiesięcznie raport z wykonanej pracy.

(kserokopia umowy – akta ZUS, zeznania ubezpieczonego min.00:04:25-00:15:38 protokół z 28.08.2017 r. w zw. z min.00:02:56-00:12:54 protokół z 29.01.2018 r.)

Wraz z umową ubezpieczony otrzymał regulamin pracy nakładczej i instrukcję wykonania pracy nakładczej.

(kserokopia regulaminu i instrukcji – akta ZUS, zeznania ubezpieczonego min.00:04:25-00:15:38 protokół z 28.08.2017 r. w zw. z min.00:02:56-00:12:54 protokół z 29.01.2018 r.)

Z wykonanej pracy ubezpieczony składał raport na formularzu dostarczonym przez (...) SA. Ubezpieczony wpisywał ilość otrzymanych pakietów, ilość pakietów z poprzedniego miesiąca rozliczeniowego, ilość skompletowanych i wysłanych pakietów reklamowych, ilość pakietów pozostających do rozliczenia.

(kserokopia raportu – akta ZUS, zeznania ubezpieczonego min.00:04:25-00:15:38 protokół z 28.08.2017 r. w zw. z min.00:02:56-00:12:54 protokół z 29.01.2018 r.)

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zgłosiła ubezpieczonego B. G. do ubezpieczeń społecznych z tytułu pracy nakładczej od 1 lipca 2007 roku do 11 marca 2008 roku, a od 12 marca 2008 roku do 28 lutego 2009 roku do ubezpieczeń społecznych ubezpieczonego zgłosiła spółka akcyjna (...). W imiennych raportach ZUS RCA złożonych przez (...) sp. z o.o. zostały wskazane podstawy wymiaru składek za lipiec 2007 roku – 0 zł, za okres od sierpnia 2007 roku do marca 2008 roku 28 zł, a przez (...) SA za marzec 2008 roku – 0 zł, za okres od kwietnia do maja 2008 roku – 28 zł, od czerwca 2008 roku do stycznia 2009 roku 380 zł, a za luty 2009 roku raport nie został złożony.

(zgłoszenie do ubezpieczeń i dane na podstawie wymiaru składek - akta ZUS)

Ubezpieczony otrzymywał pocztą od (...) SA materiały reklamowe w arkuszach. Jego zadaniem było przygotowanie materiałów do dystrybucji. Ubezpieczony miał rozprowadzać te materiały w dowolnych miejscach – wśród znajomych, w sklepach, w punktach usługowych.

(zeznania ubezpieczonego min.00:04:25-00:15:38 protokół z 28.08.2017 r. w zw. z min.00:02:56-00:12:54 protokół z 29.01.2018 r., zeznania świadków: P. F. min.00:18:19-00:23:18 i E. G. min.00:23:18-00:28:14 protokół z 28.08.2017 r.)

Raz w miesiącu ubezpieczony przysyłał raport. Raz w miesiącu otrzymywał wynagrodzenie.

(zeznania ubezpieczonego min.00:04:25-00:15:38 protokół z 28.08.2017 r. w zw. z min.00:02:56-00:12:54 protokół z 29.01.2018 r.)

W 2008 roku z tytułu umowy o pracę nakładczą ubezpieczony osiągnął przychód w wysokości 2.800 zł i dochód w wysokości 1.881,25 zł.

W 2008 roku z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej przychód ubezpieczonego wyniósł 45.268,43 zł a dochód 22.439,28 zł.

(zeznanie podatkowe PIT-36 – k.31-33, PIT/B – k.34)

Ubezpieczony w czasie trwania umowy o pracę nakładczą nie korzystał z urlopu.

Ubezpieczony wypowiedział umowę o pracę nakładczą. Po zakończeniu umowy nie otrzymał świadectwa pracy.

(zeznania ubezpieczonego min.00:05:51-00:12:54 protokół z 29.01.2018 r.)

W okresie obowiązywania umowy o pracę nakładczą ubezpieczony z tytułu działalności gospodarczej opłacał składkę zdrowotną.

(okoliczność bezsporna)

Minimalna podstawa wymiaru i wysokości składek na ubezpieczenia społeczne dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą w 2008 roku wynosiła:

- za luty 2008 roku – 1.622,05 zł i łącznie składka na ZUS (ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne) w wysokości po 717,77zł,

- za marzec, kwiecień, maj 2008 roku – 1.739,90 zł i łącznie składka na ZUS (ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne) w wysokości po 770,19 zł,
- za czerwiec, lipiec sierpień 2008 roku – 1.790,39 zł i łączna składka na ZUS (ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne) w wysokości po 782,72 zł,
- za wrzesień, październik, listopad 2008 roku – 1.770,82 i łączna składka na ZUS (ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne) w wysokości 783,34 zł,
- za grudzień 2008 roku 1.781,13 zł i łączna składka na ZUS 789,24 zł
- za styczeń i luty 2009 roku 1.915,80 zł, i łączna składka na ZUS (ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne) w wysokości 820,61 zł.

Minimalne wynagrodzenie za pracę w 2008 roku wynosiło 1.126 zł, a w 2009 roku 1.276 zł.

(okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z ww. dokumentów, które Sąd uznał za wiarygodne. Ubezpieczony nie przedstawił umowy o pracę zawartej z (...) SA, niemniej jednak potwierdził, iż formularz umowy, raportu z wykonanej pracy i regulamin pracy nakładczej załączone do akt rentowych są takimi dokumentami jakie posiadał.

Sąd odmówił wiarygodności zeznaniom ubezpieczonego, iż z tytułu działalności gospodarczej w czasie trwania umowy o pracę nakładczą nie osiągał dochodów. Z zeznania podatkowego za 2008 roku wynika, iż dochód roczny z działalności gospodarczej wyniósł 22.439,28 zł, co daje średnio miesięcznie 1.869,94 zł. Natomiast przychód wyniósł 45.268,43 zł co daje średnio miesięcznie kwotę 3.772,37 zł. Ubezpieczony osiągał z tytułu działalności gospodarczej przychód ponad przeciętne wynagrodzenie w 2008 roku (w IV kwartale 2008 roku przeciętne wynagrodzenie wynosiło 3.096,55 zł, a minimalne wynagrodzenie za pracę wynosiło 1.126 zł).

Nie są wiarygodne zeznania ubezpieczonego, iż zawarł umowę o pracę nakładczą gdyż szukał alternatywnych źródeł dochodów wobec straty z działalności. Dochód roczny w 2008 roku z tytułu umowy o pracę nakładczą wyniósł 1.881,25 zł, co daje miesięcznie średnio 156,77 zł.

Z zeznań świadka E. G. i P. F. wynika, iż ubezpieczony otrzymywał materiały reklamowe, przygotowywał je do dystrybucji i je dystrybuował, niemniej z zeznań tych nie wynika, iż ubezpieczony wykonywał umowę o pracę nakładczą.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

Przedmiotem postępowania było ustalenie czy ubezpieczony B. G. z tytułu umowy o pracę nakładczą zawartą z (...) spółką akcyjną w T. podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w okresie od 12 marca 2008 roku do 29 lutego 2009 roku, czy też z tego ubezpieczenia powinien być wyłączony wobec podnoszonej przez organ rentowy nieważności tej umowy.

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 punkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2017 roku, poz.1778 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art.8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę nakładczą. W myśl art.11 ust.2 tej ustawy osoby wykonujące pracę nakładczą podlegają ubezpieczeniu chorobowemu wyłącznie na zasadzie dobrowolności i nie podlegają ubezpieczeniu wypadkowemu

(art.12 ust.2 ustawy). Powyższa regulacja ulega jednak modyfikacji w stosunku do osób, której tak jak ubezpieczony, w okresie wykonywania pracy nakładczej prowadzą jednocześnie własną działalność gospodarczą.

Dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy podstawowe znaczenie ma okoliczność, iż w dacie zawierania umowy o pracę nakładczą pomiędzy odwołujący się a zainteresowanym obowiązywał przepis art.9 ust.2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dający możliwość osobom prowadzącym działalność gospodarczą zmiany tytułu ubezpieczenia, w tym również w razie zawarcia umowy o pracę nakładczą, bez względu na wysokość podstawy wymiaru składek. W przypadku zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego osoby prowadzącej pozarolniczą działalność, która jest zobowiązana do opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od zadeklarowanej kwoty, nie niższej jednak niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale (art.18 ust.8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) oraz tej samej osoby, która podjęła się wykonywania pracy nakładczej, osoba taka mogła dobrowolnie, na swój wniosek, zmienić tytuł ubezpieczenia na ubezpieczenie oparte na pracy nakładczej, dla której podstawę wymiaru składek stanowił przychód z tytułu tej pracy (art.18 ust.1 ustawy), przy czym przepisy nie ustanawiały ustawowego minimum podstawy wymiaru składek z tego wybranego lub zmienionego tytułu ubezpieczeń emerytalnego i rentowych. Wymieniona luka w przepisach została usunięta przez ustawodawcę dopiero z dniem 1 marca 2009 roku, to jest z dniem wejścia w życie art.9 ust.2b w którym określono minimum podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne osób wykonujących pracę nakładczą warunkujące możliwość wyboru ubezpieczenia.

W stanie prawnym obowiązującym przed zmianą wprowadzoną od 1 marca 2009 roku Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 stycznia 2008 roku (III UK 75/07), stwierdził, iż wykładnia funkcjonalna i systemowa przepisów prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych prowadzi do wniosku o doniosłości prawnej tylko takiej umowy o pracę nakładczą, w której strony uzgodniły i realizowały rozmiar wykonanej pracy nakładczej w ilości gwarantującej wynagrodzenie w wysokości co najmniej połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę. Pozorna umowa o pracę nakładczą, na podstawie której jej strony nie miały zamiaru i nie realizowały konstrukcyjnych cech (elementów) tego zobowiązania dotyczących rozmiaru wykonywanej pracy w ilości gwarantującej wynagrodzenie w wysokości co najmniej połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę, nie stanowi tytułu podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym osób wykonujących pracę nakładczą. Sąd Najwyższy uznał, że wykładnia systemowa przepisów rozporządzenia o pracy nakładczej w związku z art.18 ust.1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, prowadzi de lege lata do wniosku, że przychód z tytułu pracy nakładczej przyjmowany do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe osób wykonujących pracę nie może być niższy od połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę, które jest konstrukcyjnym elementem i minimalnym „pułapem” płacowym oraz składkowym prawnie doniosłej umowy o pracę nakładczą na gruncie przepisów rozporządzenia o pracy nakładczej oraz przepisów prawa ubezpieczeń społecznych. Podobne stanowisko Sąd Najwyższy zajął w wyroku z dnia 9 stycznia 2008 roku (III UK 73/07). Przytoczone stanowisko Sądu Najwyższego Sąd w pełni podziela.

Art.8 ust.3 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, stanowi, iż za osobę wykonującą pracę nakładczą uważa się każdego zatrudnionego na podstawie umowy o pracę nakładczą. Praca nakładcza polega na zarobkowym wykonywaniu przez osobę fizyczną na zlecenie i rachunek pracodawcy czynności określonych w momencie udzielania indywidualnego zlecenia. Praca nakładcza wykonywana jest indywidualnie poza siedzibą pracodawcy w oparciu o materiały powierzone przez nakładcę. Wykonujący pracę nakładczą zobowiązany jest wobec nakładcy do osiągnięcia określonego rezultatu i na nim ciąży ryzyko związane z wykonaniem pracy.

Praca nakładcza wykazuje szereg podobieństw do umów cywilnoprawnych o świadczenie usług, jak również do pracy świadczonej w ramach stosunku pracy. Z tego też powodu osobom wykonującym pracę nakładczą przyznano szereg uprawnień pracowniczych. Całokształt tych uprawnień został uregulowany przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z 31 grudnia 1975 roku w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących prace nakładczą (Dz. U. z 1976 roku nr 3, poz. 19 ze zm.), wydanymi w oparciu o art.303§1 k.p. W rozporządzeniu tym wskazano również przesłanki jakimi wykazać się musi dany stosunek prawny, aby móc być zakwalifikowanym jako praca nakładcza. Jednym z nich jest kwestia wynagrodzenia za tak świadczoną pracę. Zgodnie z §3 rozporządzenia w umowie strony mają obowiązek określić minimalną miesięczną ilość pracy, której wykonanie należy do obowiązków wykonawcy,

a minimalna ilość pracy powinna być tak ustalona, aby jej wykonanie zapewniało uzyskanie co najmniej 50% najniższego wynagrodzenia, określonego przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej na podstawie art.77⁴ punkt 1 k.p.

Zdaniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych umowa o pracę nakładczą zawarta przez ubezpieczonego z (...) SA w T. jest nieważna.

Stosownie do treści art.83§1 k.c. pozorność czynności prawnej ma miejsce wówczas, gdy oświadczenie woli jest złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Rezultatem takiej czynności jest jej nieważność. Przy omawianiu czynności prawnej pozornej należy wskazać jej trzy elementy, które muszą wystąpić łącznie, to jest oświadczenie woli musi zostać złożone dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie oraz adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej dla pozorów. Umowę o pracę uważa się za zawartą dla pozorów, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie o pracę jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba wskazana jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy. Zatem, aby przyjąć, iż zawarcie umowy o pracę nakładczą z ubezpieczonym było pozorne należało zbadać świadomość zainteresowanej (...) SA, to jest czy godziła się na to, aby zatrudnić fikcyjnie, tylko w tym celu, aby ubezpieczony uzyskał prawo wyboru tytułu ubezpieczenia i obniżył koszty prowadzonej działalności gospodarczej oraz czy praca była rzeczywiście świadczona, czy też czynności wykonywane przez ubezpieczonego miały na celu jedynie stworzenie pozorów realizacji umowy o pracę nakładczą.

Z ustaleń Sądu wynika, iż ubezpieczony od 12 marca 2008 roku zawarł umowę o pracę nakładczą z (...) SA której przedmiotem było przygotowywanie i kompletowanie materiałów reklamowych, z materiałów dostarczanych przez (...) SA. Zgodnie z umową o pracę nakładczą obowiązującą od 12 marca 2008 roku ubezpieczonemu, za wykonaną pracę nakładczą, przysługiwało wynagrodzenie obliczone według stawki jednostkowej w wysokości 3,50 zł brutto za skompletowanie i wysłanie jednej przesyłki reklamowej. Strony określiły minimalną miesięczną ilość pracy w wysokości 145 kompletów reklamowych. Na skutek zawartego aneksu do umowy o pracę nakładczą zmieniły się warunki rzekomego zatrudnienia. Ilość pracy zmalała ze 145 kompletów reklamowych miesięcznie do 20 projektów. Przy czym wynagrodzenie, przy znacznie zmniejszonej ilości pracy wzrosło pięciokrotnie, było określone w stawce jednostkowej od projektu i wynosiło 19 zł brutto za 1 projekt. Wykonanie określonego w umowie minimum 20 projektów, w ocenie stron podpisujących umowę, winno być wobec tego gwarantować ubezpieczonemu miesięczne wynagrodzenie odpowiadające co najmniej kwocie 50 % najniższego wynagrodzenia. W okresie trwania umowy ubezpieczony nie otrzymał wynagrodzenia odpowiadającego wysokości określonej w §3 ust.1 ww. rozporządzenia, które w 2008 roku wynosiło 1.126 zł, a w 2009 roku 1.276 zł. 50% minimalnego wynagrodzenia w roku 2008 stanowiło kwotę 563 zł brutto, w 2009 roku 638 zł, a nie 380 zł.

Tym samym brak jest doniosłości prawnej spornej umowy o pracę nakładczą, gdyż strony nie realizowały rozmiaru wykonanej pracy nakładczej w ilości gwarantującej wynagrodzenie w wysokości co najmniej połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę, a zatem sporna umowa nie stanowiła tytułu podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym osób wykonujących pracę nakładczą.

W ocenie Sądu Okręgowego, ubezpieczony nie wykonywał czynności na rzecz zainteresowanego w ramach umowy o pracę nakładczą. Podkreślić należy, iż w toku postępowania skarżący nie przedstawił żadnych dowodów na wykonywanie pracy nakładczej. Jak już wykazano powyżej, z analizy przedłożonych dokumentów wynika, iż w spornym okresie ubezpieczony nigdy minimum w postaci 50% minimalnego wynagrodzenia nie uzyskał. Ponadto trzeba podkreślić, że powyższe kwoty stanowią jedynie zapisy w systemie i nie świadczą o tym, że rzeczywiście ubezpieczony je otrzymał.

Analiza zebranego w sprawie materiału dowodnego prowadzi do wniosku, że (...) SA w T. miała pełną świadomość celu jaki przyświecał ubezpieczonemu w toku „współpracy” i godziła się na to, aby zatrudnić go fikcyjnie i umożliwić obniżenie kosztów własnej działalności. Jak wynika z niepodważonych przez ubezpieczonego ustaleń kontrolnych organu rentowego, faktycznym przedmiotem działalności, zarówno (...) SA w T. jak i jego poprzednika (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K., z którym ubezpieczony zawarł pierwotną umowę było masowe umożliwianie

osobom prowadzącym działalność gospodarczą, pozyskiwania innego, tańszego, tytułu do ubezpieczenia poprzez zawieranie umów o pracę nakładczą i zgłaszanie ich z tego tytułu do ubezpieczeń społecznych. Zatrudnieni wykonawcy mieli wykonywać jak najprostszą pracę nakładczą (kompletowanie i dystrybucja ulotek reklamowych) w sposób co do zasady niesprawdzalny. Wymaganie przez (...) SA wpisywania w raportach z wykonanej pracy informacje nie mogły być w żaden sposób zweryfikowane, opierały się jedynie na danych przekazanych przez ubezpieczonego. Wykonanie tej pracy nie było w rzeczywistości kontrolowane przez nakładcę, bowiem zadowalał się on oświadczeniem wykonawcy wskazującym na liczbę wysłanych kompletów, bez konieczności wskazania choćby adresatów przesyłek.

Nadto należy wskazać, iż w porównaniu z dochodami, jakie ubezpieczony uzyskiwał z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, wynagrodzenie z umowy nakładczej „w żaden sposób nie mogło poprawić jego sytuacji materialnej”. Także nakładca nie czerpał z niej umówionych korzyści.

Podpisywana umowa o pracę nakładczą zawierała formalny pozór zgodności z ww. rozporządzeniem w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą każdorazowo określając minimalną ilość pracy w powiązaniu z określonym przez rozporządzenie minimalnym wynagrodzeniem (co najmniej połowa najniższego wynagrodzenia). Było to zwłaszcza widoczne na etapie przejścia wykonawców przez (...) SA – siedmiokrotne zmniejszenie ilości powierzanej pracy przy pięciokrotnym zwiększeniu stawki, wszystko w ramach osiągnięcia dokładnie wymaganego przepisami prawa wynagrodzenia. Warunki te były nieproporcjonalne. W toku postępowania ubezpieczony nie wskazał ile miesięcznie otrzymywał pakietów reklamowych.

Po wypowiedzeniu umowy ubezpieczony nie otrzymał świadectwa pracy, a w czasie trwania umowy nie korzystał z urlopu.

W świetle powyższego oczywistym jest dla Sądu, iż rzetelne wywiązanie się z umowy nie było zamiarem ani zainteresowanego ani ubezpieczonego. Żadne z nich nie dążyło do wypełnienia wszystkich warunków umowy, stwarzając jedynie pozory jego realizacji, przy czym dokładne ustalenie czy ubezpieczony faktycznie rozproszczał otrzymywane pakiety reklamowe - co nie jest w sprawie oczywiste - ma ewentualnie przełożenie na rozmiar tych pozorów. Przy czym zainteresowanemu, który w żaden sposób nie wymagał wykazywania się wykonaniem powierzanej pracy, rozmiar ten był obojętny.

W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wykazał, że jedynym powodem stworzenia pozorów zawarcia umowy o pracę nakładczą, była możliwość uzyskania statusu osoby ubezpieczonej tanim kosztem bez wykonywania pracy. Oczywiście dążenie przedsiębiorcy do minimalizacji kosztów własnych o ile jest zgodne z prawem nie może być uznane za próbę ominięcia ustawy, co więcej, zasługuje na pełną aprobatę. Dokonywanie jednak pozornych czynności w celu wprowadzenia w błąd i tym samym obniżenia sobie kosztów własnych na taką aprobatę nie zasługuje, albowiem nie tylko jest sprzeczne z prawem ale też godzi w podstawy systemu ubezpieczeń społecznych, który oparty jest na ekwiwalentności świadczeń a więc m.in. oparciu wysokości różnych świadczeń minimalnych z tego ubezpieczenia na takim ustaleniu wysokości składek odprowadzanych do systemu, która zapewni możliwość realizacji tychże świadczeń.

Zawarcie przedmiotowej umowy podlegało także ocenie pod kątem jej zgodności z zasadami współzycia społecznego. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 stycznia 2008 roku (III UK 75/07), dążenie do uzyskania pełnej ochrony prawa ubezpieczeń społecznych od przychodu z pracy nakładczej uzyskiwanego w niskich kwotach, przy opłacaniu przez płatnika i ubezpieczonego składek na te ubezpieczenia w kwotach po kilka złotych miesięcznie, narusza wszelkie nazwane normatywne i nienazwane zasady współzycia społecznego, w tym: zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, zasadę solidaryzmu ubezpieczeń społecznych, zasadę ochrony interesów i niepokrzywdzenia innych ubezpieczonych, zasadę nieuprawnionego nieuszczipiania środków funduszu ubezpieczeń społecznych oraz wszelkie elementarne zasady uczciwego obrotu prawnego, zmierzając do objęcia nieuprawnionym tytułem ubezpieczenia społecznego wykonawcy pozornej umowy o pracę nakładczą. Taką osobę mogą przecież spotkać ryzyka ubezpieczeniowe, takie jak, np. choroba, wypadek przy pracy nakładczej, czy utrata zdolności do wykonywania tej pracy. W przypadku wystąpienia tego rodzaju ryzyk uzyskanie gwarancji ubezpieczeniowych od

utraconego dochodu w tak niskich kwotach w postaci chociażby minimalnych świadczeń emerytalnych, rentowych lub wypadkowych, pozostawałoby w oczywistej sprzeczności i rażącej dysproporcji do opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne w kwotach zaledwie po kilka złotych miesięcznie. W tej sytuacji uznaniu Sądu Najwyższego jest oczywistym, że pozorne czynności prawne lub zachowania naruszające zasady współżycia społecznego nie korzystają z ochrony Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Reasumując zawarta umowa o pracę nakładczą nie została zawiązana w celu faktycznej jej realizacji, lecz wyłącznie dla upozorowania powstania dodatkowego tytułu ubezpieczenia dla ubezpieczonego, a w następstwie uzyskania przez niego prawa wyboru określonego w art.9 ust.2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i obniżenia kosztów prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Umowa ta jako nieważna z mocy prawa, nie wywołują skutków w sferze ubezpieczenia społecznego w trybie art.83§1 k.c.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art.477¹⁴§ k.p.c. odwołanie oddalił.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ubezpieczonego.

15 lutego 2018 roku